

PERUSTUSLAKIVALIOKUNTA**Lausunto 11/1995 vp****Hallituksen esitys 121, 122/1995 vp***Sosiaali- ja terveysvaliokunnalle*

Eduskunta on lähettäessään 3 päivänä loka-kuuta 1995 hallituksen esityksen n:o 121/1995 vp laiksi lasten kotihoidon tuesta annetun lain muuttamisesta ja n:o 122/1995 vp laiksi lasten kotihoidon tuesta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta ja lasten päivähoidosta annetun lain 11 a §:n väliaikaisesta muuttamisesta sosiaali- ja terveysvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että perustuslakivaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa sosiaali- ja terveysvaliokunnalle.

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina hallitusneuvos Aino-Inkeri Hansson, ylitarkastaja Kari Ilmonen ja lainsäädäntöneuvos Riitta-Maija Jouttimäki sosiaali- ja terveysministeriöstä, tasarvovaltuutettu Pirkko Mäkinen, professori Mikael Hidén, professori Antero Jyränki, oikeustieteen tohtori Liisa Nieminen, professori Ilkka Savariita, apulaisprofessori Martin Scheinin ja oikeustieteen lisensiaatti Veli-Pekka Viljanen.

Käsiteltyään asian valtiosääntöoikeudelliselta kannalta perustuslakivaliokunta esittää kunnioittaen seuraavaa.

Hallituksen esitys

Hallituksen esityksessä n:o 121/1995 vp ehdotetaan lasten kotihoidon tuesta annetun lain mukaisen kotihoidon tuen perusosan määrän tarkistamista siten, että kotihoidon tukijärjestelmän kokonaiskustannukset vähenevät vuositasolla 700 miljoonaa markkaa.

Hallituksen esityksessä n:o 122/1995 vp ehdotetaan, että vuoden 1996 alusta voimaan tulevaksi säädetty lasten kotihoidon tukea ja kunnan järjestämää päivähoitopaikkaa koskevan valinta- oikeuden laajentuminen yhdellä ikäluokalla alle nelivuotiaiden lasten perheisiin lykätään tulemaan voimaan vuoden 1998 alusta.

Ehdotetut lait liittyvät valtion talousarvioesitykseen vuodelle 1996 ja ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 1996 alusta. Lasten päi-

vähoidosta annetun lain 11 a §:n väliaikaisen muutoksen on tarkoitus olla voimassa vuoden 1997 loppuun.

Hallituksen esityksen n:o 121/1995 vp säätämisyjärjestysperustelujen mukaan kotihoidon tuen voidaan katsoa lähinnä kuuluvan hallitusmuodon 15 a §:n 3 momentissa julkiselle vallalle säädettyjen turvaamistoimenpiteiden piiriin. Ehdotetun tarkistuksen jälkeen kotihoidon tuen tason katsotaan olevan riittävä perustuslain kannalta. Hallituksen mielestä kysymyksessä ei ole puuttuminen hallitusmuodon 15 a §:ssä tarkoitettujen oikeuksien ydinsisältöön. Asian tulkin- nanvaraisuuden vuoksi hallitus on kuitenkin pitänyt suotavana, että asiasta hankitaan perustuslakivaliokunnan lausunto.

Hallituksen esityksen n:o 122/1995 vp säätämisyjärjestysperustelujen mukaan esityksessä ehdotetut lait eivät vaadi perustuslainsäätämisyjär- jestyksen käyttämistä.

Valiokunnan kannanotot

Esitykset merkitsevät yhtäältä sitä, että lasten kotihoidon tuen perusosa pienenee nykyisestä 1 908 markasta kuukaudessa 1 500 markkaan kuukaudessa. Tämä johtaisi myös sisarkorotuk- sen ja lisäosan pienemiseen. Toisaalta lasten kotihoidon tukea ja kunnan järjestämää päivä- hoitopaikkaa koskevan valinta- oikeuden laajentamista yhdellä ikäluokalla alle nelivuotiaiden lasten perheisiin lykättäisiin vuoden 1998 al- kuun.

Lasten kotihoidon tuki on tarkoitettu anta- maan mahdollisuus kunnan järjestämän lasten päivähoidon kanssa valinnaiseen, muulla tavalla tapahtuvaan lasten hoitoon. Tuen tarkoituksena ei siten ole huolehtia tukea saavien perustoi- meentulon turvasta, jota koskee hallitusmuodon 15 a §:n 2 momentti, vaan osaltaan varmistaa lasten päivähoitopalvelujen riittävyys ja van- hempien mahdollisuus valita lapselleen kunnalli- sen päivähoidon sijasta muu haluamansa hoito.

Esitysten valtiosääntöoikeudellinen merkitys perustuu hallitusmuodon uuteen 15 a §:n 3 momenttiin. Sen mukaan: ”Julkisen vallan on turvattava, sen mukaan kuin lailla tarkemmin säädetään, jokaiselle riittävät sosiaali- ja terveystalvet ja edistettävä väestön terveyttä. Julkisen vallan on myös tuettava perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu.”

Hallitusmuodon 15 a §:n 3 momentin ensimmäinen virke ei turvaa mitään nykyistä tapaa tarjota lasten päivähoitopalveluja. Tältä osin perustuslain mukainen edellytys on, että näitä palveluja on riittävästi. Sääntely ei niin ollen merkitse erityistä suojaa lasten kotihoidon tukijärjestelmälle instituutiona. Ehdotettu lasten kotihoidon tukea ja kunnan järjestämää päivähoitopaikkaa koskevan valinta-oikeuden laajennuksen lykkäminen ei osaltaan vaikuta päivähoito-oikeuteen eikä siten ole ongelmallinen palvelujen riittävyden kannalta.

Perusoikeusuudistuksen säätämiseen johtaneissa hallituksen esityksessä (HE 309/1993 vp)

Helsingissä 26 päivänä lokakuuta 1995

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Häkämies, varapuheenjohtaja J. Koskinen, jäsenet Helle, Itälä, Jansson, Jätteenmäki, Kallio, Korkea-

mainittiin lasten päivähoito esimerkkinä sellaisesta järjestelmästä, joka toteuttaa hallitusmuodon 15 a §:n 3 momentin jälkimmäisen virkkeen mukaista julkisen vallan tehtävää tukea perheen ja muiden lapsen huolenpidosta vastaavien mahdollisuuksia turvata lapsen hyvinvointi ja yksilöllinen kasvu. Ehdotetut tuen tason alennukset ovat yksittäistapauksissa sinänsä tuntevia. Valtiosääntöoikeudellisesti oleellista tässäkin suhteessa kuitenkin on lasten kotihoidon tuen valinnainen luonne kunnalliseen päivähoitoon nähden. Ehdotettujen muutosten jälkeenkin lasten päivähoitojärjestelmä täyttää perustuslain julkiselle vallalle asettaman velvoitteen.

Edellä esitetyn perusteella perustuslakivaliokunta esittää kunnioittavasti,

että hallituksen esityksiin n:ot 121 ja 122/1995 vp sisältyvät lakiehdotukset voidaan käsitellä valtiopäiväjärjestyksen 66 §:ssä säädetyssä järjestyksessä.

H. Koskinen, Kurola, J. Leppänen, Nikula, Prusti ja Puhjo sekä varajäsenet V. Koski ja Rehn.
